

Signalizácia

Témou signalizácie sú škodlivé organizmy hubového a bakteriálneho pôvodu, ktoré spôsobujú hnilie cibule. Hniloby sú podporované nepravidelným prísunom vody (zrážky a závlaha), pričom teplota ako faktor nie je rozhodujúca.

Mikroskopická huba *Botrytis allii* aj s inými príbuznými druhmi tohto rodu spôsobuje tzv. sivú krčkovú hnilobu, ktorá postupne preniká do cibule vo fáze zaťahovania listov. Rastlinné pletivo cibule, keď ju skladujeme, pomaly mäkne až zahníva. Husto rastúce porasty cibuľovej zeleniny sú často silnejšie poškodené ako redšie porasty. Charakteristickým príznakom prítomnosti húb je sivé mycélium a typické čierne skleróciá. Príznaky poškodenia sa prejavujú hlavne na cibuliach, keď sú skladované.

Mikroskopická huba *Sclerotium cepivorum* spôsobuje tzv. bielu skleróciovú hnilobu, ktorej rozvoju napomáha vlhšie a chladnejšie počasie (teploty okolo 15 - 20°C). Huba poškodzuje hostiteľské rastliny ako cibuľu, pažitku, pór, šalotku a cesnak. Treba zvýrazniť, že cesnak je rovnako citlivý alebo aj o trochu citlivejší ako cibuľa. Na starších (už infikovaných) cibuľových rastlinách je spodná časť cibule pokrytá typickým bielym mycéliom huby, na ktorom sú vytvorené malé čierne skleróciá. Hostiteľské rastliny začínajú postupne vädnúť a dokonca nikdy nedosiahnu optimálnu veľkosť cibule. Sadenice jarnej cibule bývajú napadnuté hubou na jar a začiatkom leta, potom znova na jeseň, keď dosiahnu zrelosť. Sadenice jesennej cibule bývajú napadnuté na jeseň a potom znova na jar, pred začiatkom vývoja cibule.

Rody mikroskopických húb *Fusarium* spp. Vytvárajú tzv. fuzáriovú hnilobu, ktorej znakom sú na koreňoch alebo na báze cibúľ nahnité skupiny miest s belavým až ružovým povlakom. Príznaky huby sú sprevádzané žltnutím a vädnutím listov, na pozdĺžnom priereze je viditeľné vodnaté pletivo. Huba preniká do cibúľ prostredníctvom koreňových vláskov alebo mechanického poškodenia.

Baktérie *Erwinia carotovora* alebo *Erwinia aroideae* vytvárajú tzv. mokrú hnilobu cibúľ. Spomenuté baktérie prejdú do cibúľ prostredníctvom malých rán alebo poškodených miest. Spočiatku sa vytvárajú tmavé škvrny, pletivo cibule sa postupne rozpadá. Cibule môžu pukať, hniť až sa zmenia do vodnatej slizkej masy.

Mikroskopická huba *Alternaria porri* spôsobuje tzv. alternáriovú škvrnitosť cibule, ktorá napáda hlavne pór, ale aj cibuľu, pažitku a šalotku. Prvými príznakmi sú biele lézie na listoch a stonke rastliny. V prípade vlhkých podmienok sa huba vyvíja do eliptických fialových oblastí, ktoré sa rozširujú a majú žltkastý okraj. Na takýchto miestach sa nachádzajú veľké masy spór. Napadnuté listy bývajú skrútené a môžu odumrieť. Huba sa rozvíja z infikovaných semien alebo zo zvyškov v pôde. Môžu byť napadnuté aj cibuľky, najmä na krčku, čo má za následok žltú až červenkastú vodnatú hnilobu.

Ako sa môžu choroby prenášať? Prenos je možný prostredníctvom osiva, sadzačkou, napadnutými rastlinnými zvyškami a pôdou. V rámci ochranných opatrení odporúčame, aby sa pri pestovaní používalo zdravé osivo alebo sadzačky (prípadne morené). Rozdiely sú aj medzi odrodami. Cibuľa pestovaná zo sadzačky býva viac napadnutá ako cibuľa vypestovaná priamo zo semena. Rastlinné zvyšky z napadnutých cibúľ by sme nemali vracať priamo na pozemok, ale ich treba zničiť. Dodržiavanie osevného postupu s najmenej 4-ročným intervalom a primeraná hustota porastu sú veľmi podstatné. Využívanie hnojenia dusíkom treba obmedziť na minimum, pretože prehnojené porasty sú náchylnejšie na napadnutie!

Aby sme mohli obmedziť hnitie v skladových priestoroch, dôležité je zberať cibuľu v jej plnej zrelosti, keď poľahne asi 2/3 vňate (podľa možnosti za suchého počasia). Pri zbere (aj počas vegetácie pri obrábaní) by sme sa mali snažiť minimalizovať mechanické poškodenia. Po vybratí z pôdy cibuľu sušíme 5 - 10 dní a potom odstránime vňať. Využiť môžeme aj umelé dosušanie pri teplote 37 - 48°C. Odporúčame dosušenie počas niekoľkých dní aj po nákupe. Vykonať by sa malo dôkladné triedenie.

Napadnuté cibule by sa nemali uskladňovať. V skladových priestoroch by mala byť čo najnižšia teplota okolo 1°C a vzdušná vlhkosť 65 %. Ďalší proces triedenia vykonáme pri zistení hnitia počas skladovania.

Ing. MAROŠ LUČAJ, ÚKSÚP - Odbor ochrany rastlín
13.07.2026